

Marinela Țepuș

O lume în spasmale dansului

Ada Lupu face parte din noua generație de regizori, fiind unul dintre artiștii vii, neastâmpărați, pasionați, deopotrivă, de viață și de teatru. Suflet ardent de explorator, riscă, în orice moment, să intre într-o fundătură, dar are întotdeauna energia să iasă neîntinată și să (se) caute mai departe. Montările sale, chiar dacă nu ating perfecțiunea, poartă, de fiecare dată, o incredibilă poftă de joc (joacă), o autentică dorință de cunoaștere prin intermediul teatrului. Pune în scenă texte necunoscute (sau foarte puțin cunoscute) în România. Citește enorm și alege piese care o reprezintă și despre care crede că vor atrage atenția publicului. Cel mai adesea nu se înșală.

Dansează... fetele Mundy! (titlul original: *Dancing at Lughnasa*) de Brian Friel, de curând montat pe scena Teatrului Național „Vasile Alecsandri” din Iași, are toate datele enumerate mai sus. Pare să fie cel mai de succes text al autorului irlandez; jucat, pentru prima dată, la Dublin (în 1990), apoi la Londra și, mai târziu, pe Broadway, unde a și câștigat trei Premii *Tony* (dintre care unul pentru cea mai bună piesă). A mai obținut și Premiul Oliver. Din păcate, are și un dezavantaj: este derutant de narativ. Conflictul se naște greu, se povestește enorm și, abia după un timp, intrăm în povestea din poveste. Acest lung „prolog” – în fond, o prezentare pe larg a personajelor, făcută de eroul-narator *Michael* (Constantin Pușcașu) – o încurcă oarecum și pe regizoare, care încearcă tot felul de exhibiții, pentru a face începutul mai antrenant: multă muzică, multă mișcare, multă vorbărie. Producția ieșeană pare, din această cauză, după primul sfert de oră, ratată. Eroinele, derutate, preiau energia regizoarei, gesturile ei, fără să le filtreze prin propria personalitate; se fâțâie de colo-colo, lipsite de tensiune dramatică. Singurul mai moderat este Michael, care-și deapănă amintirile consecvent cu sine. De fapt, povestea e cea a copilăriei acestuia, petrecută printre femei (mama și cele patru mătuși), tatăl său având o apariție meteorică, menită doar să răscolească simțurile tinerelor din casă, iar unchiul Jack reprezentând mai mult o pată de culoare.

Cu încetul, lucrurile se așază în... „casa fetelor Mundy” – și mai ales în mintea spectatorilor; începem să cunoaștem cu adevărat biografia eroilor, apare și *personajul principal*: un aparat de radio! Ada Lupu își construiește spectacolul în jurul acestui obiect, nu foarte frecvent în casele oamenilor la anul de grație 1936. Muzica izbucnește din el, cotropitor, iar fetele Mundy... dansează. Dansează frenetic, dansează fără oprire, ca să-și potolească instinctele, dansează ritualic, dansează bezmetic, ca să uite de neajunsuri și de suferință, dansează visând zburători. Dansul devine forma cea mai pură de comunicare între ele și a lor cu întreaga lume.

În fond – fiecare reprimându-și cu greu dorința de a avea un cămin, înfrângându-și erotismul care debordează mai ales la vremea recoltei –, fetele Mundy au preocupări mărunte (însă profund omenești): să țină o casă, să crească un copil (Michael este copilul nelegitim al lui Chris și al lui Gerry, cel din urmă – un fante cu trecere la femei, superficial, dar și un neîntrecut dansator).

Ada GÂRȚOMAN-SUHAR și Doina DELEANU.

Descoperim, treptat, o lume plină de spasme, o lume umilă, cu idealuri neînsemnate, însă pentru eroi – cutremurătoare.

În casa Mundy, războiul pentru supremație se dă între *Maggie* (Doina Deleanu) – fata modestă de la cratiță, și *Kate* (Ada Gârțoman-Suhar) – profesoara care le știe pe toate, le face pe toate, le descurcă pe toate. *Chris* (Irina Răduțu) pare a fi devenit mamă aproape fără să-și dea seama. O dulce naivitate și rarele apariții ale iubitului ei o salvează (oarecum) de depresie. *Rose* (Petronela Grigorescu) și *Agnes* (Antonela Cornici) tricotează mănuși pentru toată comunitatea, dar sub această ocupație banală se ascund tensiuni puternice.

Decorul (semnat: Rodica Arghir), construit pe două niveluri, este mai mult funcțional decât spectaculos: o grădină (aparent) luxuriantă, pentru că lianele sunt (ostentativ) artificiale, în care eroinele își petrec majoritatea timpului – aici povestesc, aici gătesc, aici tricotează, aici dansează, aici își primesc rarii oaspeți, aici visează –, și o terasă cu un pom pricăjit în care se află antena radioului (și el așezat tot în grădină). Terasa pare că obturează tot orizontul celor din grădină. Zadarnică impresia de vegetație, de aspirație spre altceva. Instinctele colcăie în sufletele tinere. Acestea se agită fără scăpare, într-un univers cât o eprubetă. Fetele, pline de viață, se fanează dansând, visând, sperând... De fapt, ele nici nu mai există și numai memoria lui *Michael* (Constantin Pușcașu) le (re)creează). În lumea preponderent feminină mai există, în afara tatălui (prezență efemeră, menită doar să stârnească simțurile fetelor), și unchiul Jack (prezență exotică, misterioasă, o prezență-absență fermecătoare, însă lipsită de consistență).

Ada Lupu știe să facă dintr-o lume ce poate fi adunată într-o cameră, un univers fabulos, știe să construiască pentru fiecare personaj, biografii interesante. Spectacolul său are mai mult aerul anilor '60, dar asta nu deranjează cu nimic.

Deranjează doar faptul că nu toți actorii răspund cu aceeași promptitudine comenzilor regiei. Ada Gârțoman-Suhar, de pildă, intră mai greu în convenția reprezentației, iar Petronela Grigorescu și Antonela Cornici sunt apariții destul de fade. În schimb, plină de temperament, agilă ca o felină și extrem de expresivă în tot ceea ce face este Doina Deleanu. Asemenea ei, evoluția lui Adi Carauleanu (*Gerry*) este spumoasă, are umor, întruchipând, cu mult aplomb, prototipul unui Casanova de duzină. O altă apariție demnă de luat în considerare este cea a lui Emil Coșeru (*Unchiul Jack*), șarmant și ușor nefericit. M-a impresionat și fragilitatea extremă a Irinei Răduțu (*Chris*).

Înainte de a încheia, se cuvine menționată coregrafia (semnată: Adrian Ștefan), în perfectă sincronizare cu regia spectacolului, realizată cu mult profesionalism și talent.

În totul, e un spectacol de ținut minte, chiar dacă, pe ici-pe colo, are unele fisuri.

Teatrul Național „Vasile Alexandri” din Iași – Dansează fetele... Mundy! (titlul original: *Dancing at Lughnasa*) de Brian Friel. Traducerea și regia: Ada Lupu. Scenografia: Rodica Arghir. Coregrafia: Adrian Ștefan. Ilustrația muzicală: Erica Engel. Cu: Doina Deleanu, Ada Gârțoman-Suhar, Irina Răduțu, Petronela Grigorescu, Antonela Gornici, Adi Carauleanu, Emil Coșeru, Constantin Pușcașu și Ionela Ștefan, Adrian Ștefan (trupa de dans irlandez „The Sky”). Data premierei: 18 aprilie 2004.

Anticamera morții

Claudiu Goga este unul dintre tinerii regizori cu statut (de mult) recunoscut. Prezent pe afișele teatrelor din țară, invitat la festivaluri de prestigiu, în plus, director (cu inițiativă) al Teatrului „Sică Alexandrescu” din Brașov, creatorul își vede de carieră cu discreție, fără a face multă vâlvă în jurul numelui său, cu pași siguri, alegându-și cu discernământ textele și scenele pe care să monteze. Dar cele mai multe succese le-a avut – lucru firesc, de altfel – la Brașov. Printre producțiile împlinite artistic se numără și montarea cu *Angajare de clovn* de Matei Vișniec. Poate prea des pusă în scenă, în ultimii ani, piesa riscă o anume devitalizare. Trebuie multă energie și o gândire sprintară ca să mai poți cuceri interesul cuiva. Or, la prima vedere, *pare* că regizorul a ales textul mai ales pentru că avea o distribuție ideală. Trei actori minunați, pe care i-am admirat adesea – Costache Babii, Mircea Andreescu și Virginia Iltă Marcu –, talentați, dăruți profesiei, cu o carieră solidă, fideli orașului, sunt invitați să dea viață unor personaje cu totul opuse lor: trei clovni bătrâni, uitați de public, alienați, trăind (doar) cu amintirea unei vieți (cândva) tumultuoase. Fiecare admite greu că vine o vreme în care te simți de prisos, scos fiind din vâltoarea treburilor cotidiene, privit cu indiferență, dacă nu de-a dreptul cu răutate.

Cei trei clovni ai lui Matei Vișniec refuză ratarea, refuză bătrânețea, refuză să fie scoși din joc. Ei încă mai cred în măiestria talentului lor și vor să (re)câștige, cu orice preț, atenția publicului. Falsul anunț: *Se caută clovn bătrân!* activează în ei resorturile cele mai intime, făcându-i să spere într-o revenire spectaculoasă. Spațiul concentrațional (semnat: Ramona Ingrid Macarie) de un mare efect asupra publicului, face, totuși, previzibil deznodământul. Spectatorii înșiși, închiși în cutie, împreună cu actorii, devin fantomele celor din trecut. Albul pereților și al dușumelei nu purifică, ci ne duce mai mult spre ideea de sanatoriu. Ușile (una care se